

Minakowski, Jerzy

"Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1975", oprac. Tamara Wajsbrod, Bożena Wasilewska, Olsztyn 1979 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-2, 75-77

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R E C E N Z J E i O M Ó W I E N I A

Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1975. Oprac. Tamara Wajsbrodt przy współpracy Bożeny Wasilewskiej, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, Olsztyn 1979, ss. 223, nrb. 1.

W drugim kwartale 1981 roku ukazał się kolejny, za rok 1975, tom *Bibliografii Warmii i Mazur*, datowany „Olsztyn 1979”. Poprzednie tomy: za lata 1971—1973 (Olsztyn 1976) oraz za rok 1974 (Olsztyn 1977) ukazały się drukiem w latach 1977 i 1979, a więc również ze znacznym, jak na bibliografię bieżącą, opóźnieniem. Tom za rok 1976 jest przygotowany do druku. Nadal czekają na opublikowanie lata 1965—1970 bibliografii, opracowane w formie kartoteki w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie.

Zasięg terytorialny bibliografii, określony w tytule jako Warmia i Mazury, obejmuje w zasadzie teren województwa olsztyńskiego sprzed reformy administracyjnej w czerwcu 1975 roku. Informuje o tym użytkownika krótka przedmowa. W dziale *Historia* objęty został bibliografią również region Powiśla oraz były trzy powiaty mazurskie województwa białostockiego — eicki, gołdapski i olecki. Znajdujemy w bibliografii również publikacje dotyczące całości b. Prus Wschodnich oraz ich części, znajdujące się po II wojnie światowej w granicach Związku Radzieckiego (oba ww. typy publikacji znaleźć można w dziale *Historia* i w innych działach bibliografii, ale w ujęciu historycznym). Te zasady zasięgu terytorialnego są — moim zdaniem — słuszne. Powinny być utrzymane również w następnych tomach bibliografii, bez względu na zmiany podziału administracyjnego kraju w 1975 roku. Nie wyobrażam sobie bowiem bibliografii regionów Warmii i Mazur okrojonej terytorialnie do terenu obecnego województwa olsztyńskiego.

Bibliografia rejestruje publikacje wydane na terenie Polski. Z wydawnictw zagranicznych znajdujemy w niej (z nielicznymi wyjątkami, np. poz. 355) tylko wydawnictwa recenzowane w Polsce; na dodatek są to opisy skrócone (autor, tytuł, miejsce i rok wydania). Podobnie rzecz traktuje wydawana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Gdańsku *Bibliografia Pomorza Gdańskiego*. *Bibliografia Śląska* natomiast, której tom za rok 1975 ukazał się w 1980 roku nakładem Śląskiego Instytutu Naukowego oraz Biblioteki Śląskiej w Katowicach, podaje pełne opisy wydawnictw zagranicznych dotyczących regionu Górnego Śląska niezależnie od tego, czy były recenzowane w polskich czasopismach. Niewątpliwie byłyby trudności w zarejestrowaniu wszystkich wydawnictw i artykułów z czasopism zagranicznych (zwłaszcza takich, których brak w bibliotekach olsztyńskich), niemniej warto by się chyba o rejestrację tych publikacji w bibliografii Warmii i Mazur pokusić. Pomocne byłyby, ukazujące się wcześniej niż poszczególne tomy omawianej bibliografii, inne bibliografie krajowe i zagraniczne (przykładowo w zakresie historii — zamieszczana w „Zapiskach Historycznych” selektywna *Bibliografia Historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego... czy publikowane w „Zeitschrift für Ostforschung” Schrifttum zur Geschichte von Ost- und Westpreussen*).

Układ bibliografii, jak zaznaczono w przedmowie, nie został zmieniony. Dotyczy to jednak głównych działów bibliografii. W porównaniu z bibliogra-

fią za rok 1974 wprowadzono liczne zmiany poddziałów I i II stopnia. Część tych zmian wynikała z ilości zebranego materiału (o niektórych zagadnieniach pisano w 1974 roku a w 1975 — nie lub odwrotnie). Poniżej przedstawiam niektóre zmiany poddziałów.

Sluszenie przeniesiono glebownawstwo z dzialu II *Środowisko geograficzne*. (*Przyroda*) do dzialu VI *Zagadnienia gospodarcze*. W tymże dziale II połączono geografię z krajoznawstwem i turystyką, zapewne z powodu małej liczby prac ściśle geograficznych. Jeśli taka była przyczyna, utworzyłbym raczej jeden poddział: *Geografia. Geologia*, pozostawiając *Krajoznawstwo* i *Turystykę* osobno (jak w 1974 r.).

W dziale IV *Historia* w porównaniu z bibliografią za rok 1974 poddziały chronologiczne są ustalone właściwiej. Zapewne błąd drukarski spowodował zatytułowanie poddziału na str. 38: *Warmia (1466—1778)* — w spisie treści podano właściwe ramy chronologiczne: 1466—1772. Zamieszczone tu pozycje bibliograficzne: 341 (Borowski S.) oraz 342 (Kumora B.) powinny znaleźć się w podziale: *Opracowania ogólne. Nauki pomocnicze*, gdyż dotyczą demografii historycznej. Poz. 346 (*Węzłowe problemy dziejów Prus*) nie informuje o zawartości tego wydawnictwa. Poz. 349 (Fiedor K.) przez pomyłkę znalazła się w podokresie 1772—1918, gdyż dotyczy okresu międzywojennego. Pozycje: 370, 380, 394 i 395 zostały potraktowane jak artykuły w wydawnictwie zwanym „*Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi*” są podserią „*Acta Universitatis Wratislaviensis*”. Zresztą w spisie czasopism uwzględnionych w bibliografii na s. 8 figurują „*Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace Zoologiczne*” — analogiczna podseria. Przy poz. 374 i 392 przydałyby się adnotacje, gdyż tytuły nie wyjaśniają treści. Pozycja 375 (Pawłowska J.) powinna się znaleźć w etnografii względnie w socjologii, a nie w historii. Poz. 376 (Sulewski W.) dotyczy okresu II wojny światowej, a nie lat 1919—1939, gdzie została zamieszczona. Pozycje 385, 386 i 403 bibliografii dotyczą działalności Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Przeniósłbym je do dzialu VII *Zagadnienia społeczne i polityczne*, pozostawiając w dziale *Historia* odsyłacze. W poddziale *Historia Kościoła* umieszczono trzy artykuły B. Kumora (poz. 410—412), które z powodzeniem można było połączyć w jedną pozycję bibliograficzną.

Dział V *Etnografia* powinien mieć tytuł *Etnografia. Folklor*, gdyż znajdują się w nim również publikacje z dziedziny folklorystyki (np. poz. 433 dotyczy folkloru muzycznego; znalazła się nie wiadomo czemu w poddziale sztuki ludowej zatytułowanym: *Muzyka. Pieśni*). Natomiast w poddziale ogólniejszym etnografii *Zagadnienia ogólne* umieszczono wiele pozycji traktujących o architekturze i budownictwie ludowym, które znaleźć się powinny w poddziale *Sztuka ludowa*. Właściwszy poddział etnografii zastosowano w bibliografii za rok 1974. Poddział *Prace ogólne i poszczególne zagadnienia* zawiera w ww. tomie m.in. prace folklorystyczne oraz omawiające zwyczaje i wierzenia (w r. 1975 te ostatnie zostały wyodrębnione jako osobny poddział etnografii). Ponadto w 1974 r. utworzono poddziały: *Literatura ludowa* (w r. 1975 kilka publikacji dotyczących również tego tematu znajduje się w poddziale *Sztuka ludowa*) oraz *Sztuka ludowa* (w tym poddziale w 1974 r. są umieszczone także prace traktujące o budownictwie ludowym).

Dział VI bibliografii za rok 1975: *Zagadnienia gospodarcze współczesne (od 1945 r.)* został w porównaniu z r. 1974 rozbudowany. Poddział: *Przemysł, Rzemiosło, Technika* obok rzemiosła zawiera również usługi. Pojęcie *Przemysł*

gumowy rozszerzono na *Przemysł chemiczny*. Powstał również nowy poddział *Informatyka*. W poddziale: *Gospodarstwo wiejskie* wyodrębniono uprawę łąk i pastwisk oraz ochronę roślin.

Z działu VII: *Zagadnienia społeczne i polityczne (współczesne od 1945 r.)* znikł poddział: *Problemy integracyjne. Problemy narodowościowe. Repatriacja*. Sugerowałbym, że względu na ważkość zagadnień, utrzymanie tego poddziału w następnych tomach bibliografii. Widzę w nim w 1975 roku np. artykuł T. Willana o emigrantach w RFN (poz. 1581), umieszczony w nowo utworzonym poddziale *Rewizjonizm niemiecki*.

Pozostałe działy *Bibliografii Warmii i Mazur za rok 1975* nie uległy w porównaniu z poprzednim tomem bibliografii większym zmianom.

Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1975 rejestruje poza pracami opublikowanymi również rozprawy doktorskie i prace magisterskie, obronione w olsztyńskiej Akademii Rolniczo-Technicznej.

Tom *Bibliografii* zamykają indeksy: alfabetyczny oraz przedmiotowy. W indeksie alfabetycznym (podobnie jak w tomach *Bibliografii* za lata 1971—1973 i 1974) występuje wiele nie rozwiązanych kryptonimów autorów. Kryptonimy nie zostały również rozwiązane w opisach bibliograficznych w zrebie głównym *Bibliografii*. Dotyczy to głównie artykułów publikowanych na łamach „Gazety Olsztyńskiej”.

Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1975 rejestruje 2680 pozycji. Poza pracami opublikowanymi w roku 1975 znajduje się w niej sporo uzupełnień za lata 1971—1974. Brak jest natomiast sporej liczby publikacji z roku 1975, które trafią zapewne do następnych tomów.

Bibliografię wydano w nakładzie 600 egzemplarzy (lata 1971—1973 oraz 1974 — po 800 egz.). Nie jest to nakład wystarczający zważywszy, iż powinna ona znaleźć się w każdej bibliotece naszych regionów oraz przynajmniej w większych bibliotekach poza Warmią i Mazurami.

Jerzy Minakowski

Władysław Magnuszewski, *Zagadki autorskie literatury polskiego baroku*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, Zielona Góra 1977, ss. 279, 29 ilustracji na wkładkach.

W literaturze staropolskiej wiele jest dzieł anonimowych lub o autorstwie niepewnym, które czekają na swych badaczy. Książka W. Magnuszewskiego, jest właśnie próbą wypełnienia luki w dziedzinie staropolskiej biografistyki.

Przedmiotem pierwszej części pracy są dwa anonimowe utwory podróżniczo-pamiętnikarskie o charakterze osobistym: *Diariusz peregrynacji włoskiej, hiszpańskiej, portugalskiej (1595)* zredagowany na początku XVII wieku, wydany drukiem przez Czubka w roku 1925, oraz rękopiśmienny *Diariusz podróży włoskiej (1595)* odkryty przez Barycza w Bibliotece Kórnickiej. W rozbudowanej części drugiej (ss. 77—247): *Rzecz o autorze «Obleżenia Jasnej Góry Częstochowskiej»* Magnuszewski zajmuje się udowodnieniem autorstwa nie tylko epepei, ale i innych utworów, które wyszły spod pióra tegoż samego twórcy.

Tajemnice autorstwa diariuszy i *Obleżenia* próbowali wyjaśnić wytrawni badacze staropolszczyzny. Jednakże wobec zaistniałych sprzeczności sądów zasła potrzebą przeprowadzenia rewizji dotychczasowych ustaleń i poświęcenia tym utworom nowej pracy.